

Giftfritt
en obunden, ideell tankesmedja

Hur definierar man en svensk riksdagspolitiker?

Olof Hellgren och Hans Larsson
2023

Hur definierar man en svensk riksdagspolitiker? Feg och seg! Svenska riksdagspolitiker uppträder som om tillvaron vore ett virrvarr av problem och som de inte förstår att det är ett system där de svaga delarna måste ersättas och byggas ut av fungerande. I framträdande efter framträdande ger dessa politiker oss en bild av samhället som om det vore ett osammanhängande sammelsurium av problem, som de tror sig lösa genom orealistiska tomma löften. Ett efter ett slänger politikerna fram olika samhällsproblem av ograderad betydelse för medborgaren påhejade av massmedia. Nya ogenomtänkta uttalanden strömmar in i en icke sinande källa ur deras munnar. Det finns bara en egenskap som detta kan karaktäriseras som: inkompetens.

Det lär finnas olika partier med olika syn på samhället, men den hörs inte och märks inte. Det enda som märks är odugligheten, att i ett synnerligen rikt samhälle, snabbt och på rätt sätt ta itu med de verkliga problemen och det största av dessa problem i särklass är den fria marknadens festande på våra skattepengar. Mats Odell (KD), en tidigare finansmarknadsminister även kallad utförsäljningsministern, var besatt av idén om att privatisera statliga företag och viktiga samhällsfunktioner. [Den bärande idén](#) var att *"I de allra flesta företag i de allra flesta branscher är privat ägande mer effektivt än statligt"*. Förklaringen påstods vara att verksamhet i statlig regi har inga incitament för att utveckla, effektivisera och förbättra. Det kan endast göras om det finns en vinstmöjlighet framför ögonen. Så, fullt och fast måste denne politiker tro att en fri marknad skulle förbättra allt och göra allt billigare för medborgarna. Dessutom skulle det ge medborgarna den stora fördelen att själva kunna välja och vraka bland konkurrerande aktörers varor och tjänster. Han glömde den fria marknaden överskuggande målsättning - vinstmaximering. Politikerna släppte loss ett monster som inte, trots alla statliga inspektionsmyndigheter, går att stoppa. Påpekas bör att den borgerliga alliansregeringen fortsatte på den inslagna vägen. Monstret är det enda som utvecklas och så förstås inspektionsmyndigheter men de ligger långt efter beroende på att de styrs i sina uppdrag och budgetar av inkompetenta politiker.

Vi borde alla veta hur samhällsservicen har utvecklats. Men först kanske vi borde definiera vad som är samhällsservice. I den liberalistiska idén, en politisk idé alltså, är statens uppgift begränsad till 2 uppgifter. Först att försvara landets värden inom landets gränser d.v.s. arbeta mot inre fiender. I detta försvar ingår rättsväsendet som polis, domstolar och fängelser. Den andra uppgiften är att försvara vårt lands värden från yttre fiender. I detta försvar ingår den militära makten. Så då har vi två typer av samhällsservice - rättsväsendet och militären. En första fråga man ställer sig är - vilka är de värden som först och främst ska försvaras och vem innehar dessa? Man får fundera. Men, allt annat än dessa två uppgifter ska den fria marknaden sköta. Detta förutsätter dock att ingen skatt ska tas ut för att bekosta annat än rättsväsendet och militären. Valfriheten ligger i att var och en medborgare ska betala själv för, enkelt uttryckt, allt annat, som exempelvis i USA.

Nu är det inte så i vårt land. Vi betalar skatt till en massa som vi tycker är viktig samhällsservice som grundar sig på solidaritet mellan medborgare. Att utbilda människor är en viktig samhällsservice - tycker vi. Så, vi har skattefinansierad utbildning på låg såväl som hög nivå. Att få hjälp när vi är sjuka eller skadade tycker vi är en viktig samhällsservice. Att kunna resa med buss och tåg mellan olika orter tycker vi också är en viktig samhällsservice. Att våra gamla ska ha ett drägligt avslut i livet tycker vi också är självklart - de flesta av oss i alla fall. Att var och en ska kunna ha en vettig bostad borde också vara en viktig samhällsservice. Mat och värme är en annan viktig del av vårt samhälle. Det går att fortsätta med apotek, telekommunikation m.m. Men, säger en borgerligt inriktad person, är inte detta sovjetkommunism och det var ju inget vidare? Det stämmer perfekt. Men nu är det kanske främst skattefinansierad verksamhet i privat regi man ska inrikta sig på. Sedan kan man ju kolla om exempelvis vägar och järnvägar med allmänna kommunikationer där det faktiskt råder ett sammelsurium av intressen - ekonomiska intressen - borde vara en självklar samhällsservice. Vi har bostadslösa och vi har människor t.o.m. familjer som inte får ihop tillvaron utan ekonomisk hjälp.

En idé som framförts för att lösa dessa problem som drabbar människor i vårt samhälle är arbete. Det kallas för arbetslinjen. Det är en linje som alla i vårt land som inte är barn, elever, studenter eller pensionärer ska rikta in sig på och färdas utmed. Det är en jättebra idé om den hade fungerat i verkligheten men tyvärr är det ju verkligheten som skapar problemen, inte idéer om verkligheten, som politiker tycks tro. Man kan ju testa olika idéer men det är inte samma sak som att veta om de fungerar eller inte. Men vissa idéer behöver man inte ens testa. De faller på sin egen orimlighet. Det måste finnas en bärande logik för att de ska vara av intresse att testa. Arbeten kan vara enkla, utan att kräva högre utbildning. Finns det många sådana jobb lediga? Arbeten kan vara av olika svårighetsgrad och kräva mer eller mindre avancerad utbildning. Passar alla som måste arbeta enligt arbetslinjen in i dessa jobb? Om nu alla uppgifter i samhället är privata med krav på incitament, som maximal vinst och lönsamhet, kommer då alla att passa in i detta överskott av jobb? Det måste löna sig att jobba men det måste också löna sig att driva privata verksamheter - annars blir det ingen vinst.

Men i Sverige är det så vist inrättat, så bolag får tillåtelse att bedriva undervisning, vård, omsorg kommunikationer, apotek etc. men kunden betalar inte - det gör staten med kundens skattepengar. Kunden kan i bästa fall välja mellan skolor, vårdcentraler, omsorg för äldre etc. på de orter där val finns, men har inget att säga till om. Det är ju staten som handlar upp och ställer villkoren. Och bolagen tycks ha till uppgift att kringgå villkoren. Det har ju trots allt vinster att tänka på. Utan dessa vinster inga incitament att effektivisera, men, behövs detta - staten har ju redan betalt?

Vinster

Det är inget företag som inte drivs av vinster. Det gäller inte att gå jämnt upp, då skulle det enligt Mats Odell uppstå en massa missade incitament att förbilliga och förbättra. Men att plöja ner vinsten i att förbättra skola, vård och omsorg exempelvis, är ju inget aktiebolag intresserat av, speciellt inte aktieägarna. Och, vinst är ju ingen avsättning för att utveckla eller effektivisera. Vinst är ju vinst och den är ju min, säger ägaren av företaget.

Så tillbaka till vinst. Hur stor kan den samlade vinsten vara om man slår ihop alla skattefinansierade verksamheter i privat regi?

Nu kan man tro att vinst bara är vinst ur verksamhetens skatteintäkter. Men bolag har ofta ägare med stor uppfinningsrikedom att tjäna pengar d.v.s. vinst att berika sig själva (den innersta kärnan av vinstbegreppet). Vinstmaximering i all ära men vad säjs om att maximera sin förmögenhet. Man kan ju exempelvis köpa och sälja skattefinansierad verksamhet (som "man" byggt upp). Att belåna en verksamhet och sedan sälja denna inkluderande lånen, som tillgång i företaget, löser lätt upp lånen i din egen ficka. Smart va?

Men är nu politiker så dumma att de inte ser att stora skattepengar går direkt i fickorna på privata ägare, som är totalt ointresserade av verksamhetens innehåll, men synnerligen intresserade av hur denna kan berika dem själva? Ja, gissa!

Ett mycket angeläget exempel. Elproduktion! Alla vet vid det här laget att efterfrågan på el gör att elproducenterna kan stoppa stora slantar i ägarnas fickor, samtidigt som vi som ska betala uppmanas av politikerna, på nationell- och EU-nivå, spara el genom att begränsa vår användning. Frys är budskapet. Och staten stoppar också stora slantar i vår kassa för Mats Odell var nämligen väldigt förutseende. Han ville inte att Svenska Kraftnät eller Vattenfall skulle säljas, och det var ju bra, för nu kan dom dra in stora delar av våra fakturainbetalningar. Men, frågar sig någon, vad ska dom med alla pengarna till? En del går tillbaka till oss i form av s.k. elstöd minus de administrativa kostnader som försäkringskassan drar på sig för att betala tillbaka. Tyvärr är det samma pengar som skulle gått till att förbättra elnätet, så att elen skulle bli billigare, men det skjuter politikerna ytterligare i framtiden. Kanske beror det på att politikerna ändå inte kan snabba på utbyggnaden av elproduktion.

Men om de ville att vi skulle ha lägre elpriser, varför i herrans namn är inte utbyggnaden av vindkraft igång så det visslar om det? Varför tjata om kärnkraft. Alla som kan räkna enkel matematik i någon seriös ställning vet att vindkraft, inte bara relativt kärnkraft, är snabb att få på plats. Den producerar dessutom billigare el och mer flexibel. Det finns landbaserade vindkraftverk, som är billigast, men det finns också havsbaserade vindkraftverk, som är billigare än kärnkraft. Och, inte bara de som seglar, vet att det alltid blåser till havs. Det är nog otänkbart att det inte blåser någonstans utmed Sveriges långa kust. Vad är då problemet? Svenska Kraftnät är problemet. De ska ha till uppgift att bygga ut ett för elöverföring obegränsat nät. Svenska Kraftnät tjänar ju åt staten stora pengar på begränsningar i elöverföring. Där priset är olika mellan fuskkonstruerade elprisområden, 4 stycken i Sverige, ska Svenska Kraftnät ha mellanskillnaden mellan högt och lågt pris p.g.a. oförmågan att bygga ut kraftnätet. Har dessa inkomster använts för att bygga ut kraftnätet? Nej är svaret, vilket vi redan vet! "Gör det då!", måste uppmaningen från medborgarna vara - för politikerna gör det inte!

Läget

Läget är ansträngt skriver energimyndigheten. Men varför segar politikerna? Är det för att först måste Wallenberg få räkna på sina kärnkraftverk och komma fram med några realistiska siffror och inte minst ha 60 års lönsamhetsgarantier från staten. Utan subventioner kan inte kärnkraften tävla med vind- och solkraft. De högre priset för kärnkraft som krävs för att de inte ska bli olönsamma måste betalas av oss skattebetalare. Vill vi verkligen det? Och en annan liten kul grej - för Wallenbergsfären alltså - subventioneringen ska dessutom bidra med vinst till aktieägarna i kärnkraftsbolagen. Eller tänker staten via statligt ägda Vattenfall bygga alla nya kärnkraftverk för egna pengar, som bolaget tjänat in på våra betalningar av skyhöga elfakturor. Det går inte enligt doktrin Mats Odell. Var är då incitamenten för effektivisering och billig el. Och, Vattenfalls affärer (läs Maud Olofssons) har inte direkt varit vad man menar med vinstgivande, snarare tvärtom, och stavas bl. a. mångmiljardförlusten Nuon och andra miljardförluster.

Vad gör nu vår nya näringsminister åt vårt dilemma med höga elpriser? Ingenting! Hon har fullt sjå med att hålla sina löften om elstöd till konsumenter och företag. Det var nämligen lätt att lova snabba utbetalningar av elstöd till medborgarna. Det var lättare att ljuga medborgarna mitt upp i ansiktet före valet än att åstadkomma något konstruktivt inom en näraliggande framtid. Det var inte lika lätt att komma in i verkstan, hitta verktyg, tillverka och leverera. Fortfarande är det ingen som vet hur utbetalningarna ska gå till - och, det löser problemen fram till oktober 2022. Inte vad som händer efter denna månads elräkningar. Och, framför allt, det skapar inga nya vindkraftverk åtminstone inte i närtid.

Politikerna är tydligen helt odugliga annars hade elproduktionen redan varit på plats tillsammans med obegränsad kraftöverföring.

Det finns en tydlig skiljelinje i Sverige idag. De som inte behöver spara på el och de som måste spara på el. De som inte behöver är givetvis de välbesuttna. De inte bara bränner på, för de har råd. De är också med och skapar hög efterfrågan som trissar upp elpriserna även för icke välbesuttna.

Det finns en grupp som inte kommer att gå helskinnade ur elkrisen. Pensionärer. Deras pension sätter gränser för spenderingar. Ska de frysa eller äta. De som har skaffat egen bostad och varit kloka att betala av alla lån har egentligen bara två stora kostnader förutom kanske bil. Mat- och elkostnaden. Många hushåll bestående av ett pensionärspar drabbas tyvärr av att en partner dör. Då sitter maken/makan med en pension och ska ha råd till det mest elementära - värme, varmvatten och mat. Resultatet av låg temperatur och dåligt med mat för en gammal människa är givetvis inte värdigt ett rikt land utan också dyrt. Det går inte för en gammal människa att vara frisk under sådana omständigheter. Vården, som redan är ansatt i samma rika land, kommer att få ännu mycket mer att göra.

I en värld som heter Sverige, där elkostnaden har ökat med kanske 5 % åren före elkrisen, är ökningen 2022 i december 99 % eller mer från året innan. Det kan man kalla inflation. Riksbanken må inrikta sig på att få ner konsumtionen genom höjda räntor för att bromsa upp inflationen mätt med KPI, konsumentprisindex. Denna inflation löses enkelt genom att sänka elpriset till rimliga nivåer. Då sjunker alla de kostnadsökningar som bidragit till KPI-inflationen och, som inte beror på överhettning av konsumentmarknaden, utan på elpriserna. Alla drabbas. Företagens produkter, läs exempelvis livsmedel, blir dyrare av 100 % eller mer elkostnadsökning. Hushållen blir dubbelt straffade genom dyrare uppvärmning och dyrare varor. Kära Riksbanken, tänk! Det blir värre om inget görs åt elproduktionen och överföringen och det snabbt.

Politikerna långt bak till krisen på 1990-talet har en underlåtenhetssynd att betala. Allt tjafsande om vilket parti som gjort fel i migration, integration, vinster i välfärden, försvaret, sjukvården och allt annat, har underlåtit att stimulera en omställning till ett hållbart samhälle. Rioavtalet med handlingsprogrammet Agenda 21 antogs 1992. För 31 år sedan skrevs:

8. Utveckla och anta internationella standards för olika produkters energieffektivitet.

Förnybara energikällor

*Dessa energikällor utnyttjar de energiflöden på jorden som binder samman den instrålade solenergin med värmestrålningen till rymden. Dessa energiflöden uppträder bl a som direkt och indirekt solstrålning, vindar, det hydrologiska kretsloppet, vågor och biomassa. Utvecklingen under 1980-talet, inom flera av de teknikområden som är av intresse i detta sammanhang, har lett till att teknik nu finns, eller befinner sig i avancerade utvecklingsstadier, för att utnyttja dessa energiflöden på ett ekonomiskt sätt. För Sveriges del, där vattenkraften bidrar med ca hälften av elproduktionen och bioenergin med ca 15 % av den totala energitillförseln, finns de framtida möjligheterna främst i ett utvidgat utnyttjande av bioenergi, **vindkraft** och **solvärme**.*

*I det nuvarande energipolitiska programmet lämnas investeringsbidrag med **4000** kronor per kW eleffekt för kraftvärmeproduktion med biobränslen. Dessutom skall biobränslekommissionen inom en medelsram på 655 miljoner kronor lämna förslag till särskilda insatser för utveckling av biobränsleteknik. Investeringsstöd på 25 % lämnas också till vindkraft- och solvärmeanläggningar.*

[*SOU 1992:104 Vår uppgift efter Rio : svensk handlingsplan inför 2000-talet*](#)

Vad har hänt på dessa 31 år. Alldeles för lite. Nu sitter vi med facit i hand. Innan Rysslands invasion av Ukraina var det inte många beslutsfattare som ville tala om vilket beroende som byggts upp av rysk gas och olja för vår elproduktion. Nu vet vi. Den fria marknaden har haft fria händer att producera el av rysk olja och gas. Nu är vi i Sverige inlurade i ett system som vi inte är skuld till. Nu får vi betala priset för främst andra länders politikernas underlåtenhet men också våra egna. Vi borde känna oss blåsta av de länder som producerat el, främst av billiga fossila bränslen, exempelvis Tyskland, Italien m.fl. Men sanningen har dolts medan oljebolagen kammat hem stora vinster och nu ännu större vinster.

Nu gäller det att pressa på som medborgare. Den fria marknaden, med förankringar upp riksdagen, ska inte få fria händer att endast tänka på sina aktieutdelningar. Det är på tiden att medborgarnas intressen kommer först. Dagens möjligheter att pressa politikerna är inte bara demonstrationer och plakat. Dagens möjligheter är uppvaktningar och email - massor med email som innehåller krav på prioriterad stimulans för vindkraftverk och solpaneler. Det är ju trots allt vi som betalar och "vad faen får vi för våra pengar?". Höga elräkningar!